

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Wekerle Sándor

Idő

"1942"

Személy

Szerző:

Cím: Kállay Tibor emlékbeszéde
Wekerle Sándorról

Forrás:

Magyar Nemzet

Bp.
(Hely)

1942. 27.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (C)

Kállay Tibor emlékbeszéde Wekerle Sándorról

Az Országos Kaszinó vasárnap délután tartotta közgyűlését Balás Kornél, a közigazgatási bíróság alelnökének elnöklésével. A közgyűlés a hivatalos tárgysorozatot tárgyalta s ennek során néhai gróf Teleki Pál volt miniszterelnök helyére igazgatóvá választották Kállay Tibor ny. pénzügyminisztert, újból igazgatóvá választották Wekerle Sándor ny. minisztert, ezenkívül megválasztották a húsztagú választmányt is a magyar közélet kiemagasló egyéniségeiből.

A közgyűlés után vacsora volt, amelyen megjelentek többek között Bárdossy László miniszterelnök, Höman Bálint kultuszminiszter, Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter, Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnöke, vitéz Lukács Béla, a MEP országos elnöke, Bácskai István miniszterelnökségi államtitkár, Bornemizsa Géza, Lázár Andor, Fabinyi Tihamér, Wekerle Sándor, Bud János ny. miniszterek, Preszly Elemér ny. államtitkár, Dorner Aurél és Stolpa József államtitkárok és sokan mások. A vacsorán kezében a Wekerle-serleggel Kállay Tibor ny. pénzügyminiszter mondott beszédet.

Wekerle nem volt pártvezér és nem volt politikai vezető — mondotta Kállay Tibor. — Ő művésze volt a kormányzásnak és a közügyek intézésének. Épp ezért Wekerlét mint államférfit egészen más kérdésekre adott válaszok alapján kell

megítélni, mint kell megítélni a kormányra jutott pártvezéreket. A nemzeti vagyonosság kérdése képezte alapproblémáját és főtörékvése az ország gazdagságának a munkálása volt.

— Immár nemcsak energiában, hanem egyéb tekintetben is megvan a lehetőség arra, hogy megszűnlessünk minden hiányos és rossz táplálkozást, minden elégtelen ruházódást és azt, hogy az embereknek több mint 60 százaléka nemcsak szűkös, de egészségtelen, sőt, néha bűzös lakásokban, összezsúfoltan, nélkülözések közt és mosdatlanul legyen kénytelen élni. Egyelőre a háború érdeke még fokozódó nélkülözéseket kényszerít reánk. Ez átmeneti állapot. De bizony még a ma fiainak lesz feladata és nem múlhatnak el legalább is a most fiatal generációk anélkül, hogy kollektív erőfeszítéssel meg ne szüntessék a primer életszükségletek kielégítésében való nélkülözést, az emberi társadalomnak ezt a kezdetől fogva viselt szegényét. A mi korunk ezzel a kettős célkitűzéssel, hogy i. i. a természetben megszűntesse a szolgásgót és a fogyasztásban megszüntesse az emberi személyiség egészséges kifejlését akadályozó nélkülözést, ezzel a kettős gazdaságpolitikai célkitűzéssel nem lett anyagiasabb, mint a kapitalista eszmévilág vagy az azzal egy anyaméhben született szociáldemokrácia

volt. Eleget termelni — ez már a fogalomban van benne — annyit jelent, hogy célkitűzéssel termelni, amit önként érthetőleg csak előzetes tervek szerint és megszervezett munkával lehet. És nálunk Széchenyi István és utána Wekerle Sándor voltak a nemzeti munkatervezésnek és munkaszervezésnek első apostolai. Épp ezért, ha valaha, úgy most aktuális az életük művével való foglalkozás.

— Wekerle fő szociális alkotása mindenestre ez a kaszinó maradt, amelynek hivatása, hogy társadalmilag összehozza a magyar vezető intelligenciát az úri gondolkodás szabályainak kialakítására és nyilvántartására. Mi itt az Országos Kaszinóban nem képviselünk semmiféle osztálykülönbségek kiegyensúlyozását kívánja meg inkább, semhogy azok merovitását vagy éppen kielézését megengedné.

— Kis nemzet vezető rétege mindig fokozottabb mérvben van idegen hatásnak kitéve, mint a nagyoké. Nálunk pedig a magyarságnak saját sorsalkulása folytán éppen megszüntetett a kaszinók a nemzeti ügy védelmében. Nem szabad elfelejteni, hogy itt mindig nagy sokféleségben jelentkezett és nem minden árnyalatban volt büntetőjogilag megtorolható az árulás. A Wekerle korában például, amikor — mint tudjuk — Ausztria császára is volt a magyar király, az olyan finom disztinkciókat, hogy igazán

csak a magyar királynak vagy inkább az idegen hatalom fejének történt-e feljárnkozás, valóban csak kaszinói intézkedés tudhatta eldönteni. Aki visszaemlékszik az úgynevezett darabont időkre vagy bármely részletben megfigyelte a kiegyezési korszak politikáját, az érdeme szerint fogja méltányolni annak a féknek jelentőségét, amely féket rakott a kaszinók irányította közvélemény által az emberek hatalomvágyára és érvényesülési vágyára, amikor megakadályozta, hogy bármilyen formulával vagy ürüggyel magyarok Bécsben aláínlhassák egymást. Talán nagyon is közkeletű volt abban az időben a hazaárulás vádjára, de hogy igaza lett annak a tréfás megjegyzésnek, hogy a magyarok csak árulják, de nem szállítják a hazát, ezt az eredményt — méltóztassanak elhinni — nem utolsó sorban az úri kaszinók érdemüül kell betudnunk.

— A dolgok belső logikája, hogy minden világpolitikai átalakulás felveti a kérdést, hogy szükség van-e egyáltalán erre a nemzetre. Letűnket és önálló államisághoz való jogunkat mindig újból és újból igazolni kell. Igazolni azzal, hogy magunkra is és másokra is értékes módon tudjuk megoldani a korszerű kérdéseket. Merő alkalmazkodási képesség és készség pedig még nem elegendő igazolás. Mi annakidején nem azért, illetve nem csak azért kaptunk helyet Európában, mert magunkévá tettük a nyugat keresztény kultúráját, hanem elsősorban azért kaptunk itt helyet és tudtuk e helyet mindaddig megtartani, mert akik befogadtak ezt a keresztény kultúrát, valakik

voltunk. Téved, aki a mimikrinek az élők világában való előnyeire hivatkozik. A természettudománnyal foglalkozók tudják, hogy a mimikri éppen az érdekelt ragadozókat nem téveszti meg, mert ezeknek a szemé mindenkor felismeri a különbségeket. Hát miért van ez? Azért, mert egyes lények túl gyengék ahhoz, hogy a környezet befolyásának ellenálljanak és kialakítsák a maguk másszínű egyéniségét. Így azután nemcsak hogy ellenségeiktől nincsenek védve, hanem ellenkezőleg, azok előtt maradnak rejtve, akik hajlandók lennének őket különállásukban megbecsülni.

— Ha pedig ez így van és ezzel szemben érték a nemzet sajátos egyéniségének kidomborítása, úgy ennek érvényre juttatása szempontjából csak előnnyel járhat az, ha most tömegesebben helyezkedik el ipari és kereskedelmi pozíciókban az a réteg, amelynek e pályáktól való idegenkedésén annyit tudtak keseregni éppen ennek a kaszinónak a körében is akkor, amikor más különösebb keseregni való nem volt. Pedig a vázolt új gazdasági kialakulással szemben most van rájuk elsősorban szükség ezeken a pályákon és nem akkor volt, a kiegyezési korszaknak individualista közgazdaságában, amely korszakban viszont — a Bach erája után — az önálló magyar államiság kiépítésének és megvédésének elsőrendű problémája inkább a kormányzat és a közigazgatás büroiban igényelte őket. Éppen azt kell hinnünk, hogy ősi állam-szervező ösztönnek engedelmesskedve jártak el úgy, ahogy eljártak; a test vörös versejtjeihez hasonlóan, min-

dig odatódulva a nemzeti organizmusban, ahol *veszélyeztetett pontokor* kellett helytállani.

— Hogy ennek ellenére is jelentkeztek bajok és hogy sok mindent másképp kellett, sőt lehetett is volna megcsinálni, senki sem tagadja. De hát tisztában kell lennünk, hogy organizmusa embereknek és nem angyaloknak van. Panaszra és kifogásokra majd módunk lesz ráérő időben. Most a nagy magvetés ideje következik, hogy minden erőt aktív tevékenységre irányítva, ismét megalapozzuk helyünket Európában. E munka sikeréhez mi, Országos Kaszinó, kétfővel járulhatunk hozzá. Az egyik az a példa, melyet, Wekerle Sándorra emlékeztvén, az ő élete művében állítunk az országnak minden, a közgazdaságban tevékeny férfiak elé. A másik becsületes igyekezetünk, hogy egy társaságba összefogva az ország vezető intelligenciáját, biztosítsuk velük és általuk az egyéni tisztességnek, a felelősségérzetnek, a reászorulóknak való segítségi készségnek, a közérdekek önzetlen és becsületes szolgálatának, egy szóval a régi magyar úri gondolkodásnak az érvényesülését. Ily gondolkodás uralmában azt hiszem, hogy Wekerle Sándor optimizmusával várhatjuk az új időket, azzal az optimizmussal, amely a becsületeseké és bátraké.